

VĚSTNÍK

SPOLEČNOSTI ANNY PAMMROVÉ

Zahrada a žlutý domek Anny Pammrové 15. října 2008

60

TIŠNOV

Prosinec 2014

Údolí Bobřůvky (z knihy Vlasty Urbánkové Anna Pammrová Dopisy)

Milí přátelé,

přichází čas, kdy se setkávají lidé blízcí i nejbližší a cítí víc než kdy jindy, že k sobě patří a že vztahy rodinné a přátelské jsou dary nejvzácnějšími. Podobná setkání vám nabízíme na stránkách tohoto věstníku. Máte před sebou jeho vydání spojené převážně stejným tématem – životním výročím. Naši jubilanti jdou s námi po pammrovských cestách téměř od samotného jejich počátku a i ti, kteří letos jubileum neslaví, mají k Anně Pammrové pevný vztah. Na samotném počátku vidíme našeho prvního oslavence na prahu tak mile starosvětsky vyhlížejícího domku, jehož práh se téměř dotýká temných vln Svratky. Tady žije se svou rodinou jubilant zcela výjimečný – malíř zaslíbený Vysočině – pan Stanislav Bělík. Jeho požehnaných 95 let si připomeneme vzpomínkou pana Vlastimila Otáhalu na soubornou výstavu konanou v Doubravníku na konci října. Blahopřání má i zcela poetickou podobu – verše přináší ke vstupu do známého doubravnického stromořadí Eva Vodičková.

Podzim může být právem nazván paletou malířů. V čase „té krásné větrnosti čisté“, kterou na Vysočině vnímal celým svým srdcem i František Halas, se před 70 lety narodil i Pavel Adamec. Trochu netradičně, ale pro vás velmi přínosně obdaroval tento poutník věrný od mládí Tišnovsku čtenáře našeho časopisu výjimečnou statí o skvělém umělci Michalu Ranném. Křehké kouzlo Pavlových kreseb i jeho okouzlení přírodou oděl do slov hřejivých a poetických další jubilant Jan Lacina.

Svoje sedmdesátiny oslavil nejen profesí, ale i hlubokým citovým vztahem spjatý s lesem – kdyby žila Anna Pammrová, jistě by se spřátelili – už na začátku roku. Do našeho kontextu však skvěle zapadl rozhlasový projekt redaktora brněnského rozhlasu Tomáše Sedláčka, který dal Janu Lacinovi prostor pro laskavé, moudré a krásnou mateřštinou duši lahodící vyprávění o svém životě. Poslouchali jsme je se zaujetím uprostřed října.

V kruhu přátel a vyznavačů Anny Pammrové zazařil Jiří Kuběna, a to dvojím způsobem – jen sobě vlastním, výsostně básnickým způsobem poblahopřál k narozeninám Pavlu Adamcovi a stejně jako u Jana Laciny promluvil básnickovo srdce prostřednictvím jeho skvěle interpretovaných veršů z poslední doby v říjnu, a to na věhlasné stanici Vltava. Pořad nesl jako obvykle nezaměnitelný bravurní rukopis Aleny Blažejovské. Tento mimořádný umělecký zážitek přibližuje Helena Pernicová.

Pouze dvě události se vymykají veskrze poetické linii náplně následujících stran. Ale i tyto dvě mimořádné výjimky si zaslouží naši hlubokou pozornost. Paní Valeriana Kallabová připravila výňatky z deníkových záznamů matky malíře a grafika pana Emanuela Ranného, jehož nedožitých 100, narozenin jsme vzpomínali na konci srpna v Jamborově domě. Emotivně zaznamenané, mnohdy tragické zážitky matky dvou malých dětí prchající těsně po začátku 1. světové války ze Srbska na Moravu přiblížili posluchačům paní Vala a Mirek Cecava.

Zcela mimo výročí vzpomínáme právě v těchto chvílích lidské

pospolitosti na dva naše přátele, o nichž můžeme zcela přesvědčivě hovořit jako o bytostech nenahraditelných. Ve zcela krátkém časovém odstupu zemřeli na vrcholu podzimu bratři Daniel a Jiří Reynkovi, kteří šli životem v přepevném bratrském svazku – ten přetrval až do jejich posledních dnů. Poznali jsme je osobně více než před 10 lety v Petrkově, kam se vrací v působivé vzpomínce Jana Pammrová.

Vaši pozornosti by neměly ujít rubriky DOPORUČUJEME, v níž si podávají ruce Jan Skácel a Vlastimil Otáhal, a CO SE UDÁLO. Na cestu svátečními dny vám s přáním všeho dobrého posíláme slova Anny Pammrové, kterými přála paní Emilii Havlové o Vánocích 1926: „*Doufejme v příchod jara, v nové květy stromů a citů. K počtě Vaší vsadím 3 kaštiny. To bude má jediná oslava slunovratu. O ostatním si promluvíme v klidu v mladé zeleni.*“

Výbor Společnosti Anny Pammrové

NAŠE VÝPRAVY DO ŽDÁRCE V LETECH 2011 - 2014

...nejen za Annou Pammrovou na hřbitov a k pamětní desce umístěné u vchodu do budovy základní a mateřské školy pojmenované v září 2014 po prezidentu Václavu Havlovi.

Milada Škárová

Odhalení pamětní desky vytvořené členem naší Společnosti panem Petrem Bortlíkem se konalo v červnu 2000 při 140. výročí Anniných narozenin. Od té doby však reliéf hlavy poněkud ztmavnul. Při prohlídce na podzim 2013 pan Bortlík proto navrhl zrestaurování, které v r. 2014 pak na vlastní náklady zařídil – děkujeme!

Dalším, dosud zcela nečekaným tématem našich výprav, se staly obrazy křížové cesty Emanuela Ranného ve žďáreckém kostele. Ty pro nás objevil pilný tišnovský regionální vlastivědec pan Karel Krejčí – podle vlastního sdělení mimo jiné taky tak, že zavzpomínal na svá hodně mladá léta, kdy o něčem takovém slyšel mluvit svého otce se štěpánovickým přítelem, malířem Emanuelem Ranným. Bylo to kdysi ve 40. letech 20. století. Své následující pátrací dobrodružství popsal v Tišnovských novinách v r. 2012 (č. 2, str. 24 – 27). Zde volně cituji základní údaje, které K. Krejčí získal ve žďárecké farní kronice: v roce 1941 v souvislosti s lidovými misemi byla posvěcena nová křížová cesta od akademického malíře E. Ranného ze Štěpánovic, umělecké dílo bylo uznáno konzistory i památkovým ústavem v Brně, celkové náklady byly 9 000 korun. Připojena je poznámka, že lidem se zdála příliš tmavou, což mohlo být částečně napraveno v r. 1942, kdy do celého Žďárce bylo zavedeno elektrické osvětlení.

Já jsem tehdy byla školou povinnou Žďáraččou o málo mladší než Karel Krejčí, o křížové cestě v kostele jsem však nevěděla nic. Bydleli jsme

v kantorském bytě tehdejší obecné školy vzdálené od kostela jen pár metrů. Byli jsme však jedinou nekatolickou rodinou v obci, do kostela jsme nechodili. Tak se stalo, že hlasy zvonů, varhan i zpěvů jsem jako úplnou samozřejmost slýchala jen zvenku, při dětských hrách v naší velké zahradě a při potulkách podél řeky Libochůvky, na polních i lesních cestách při objevování a přijímání přehojných přírodních zajímavostí...

Výprava první

První výzkumnou výpravu, uskutečněnou 6. listopadu 2011, zorganizoval K. Krejčí: pro vstup do kostela byl nutný jednak souhlas faráře Kaliny sídlícího v Dol. Loučkách, a taky přítomnost paní Valíkové, pečovatelky o úklid a opatrovatelky klíčů. Na tuto cestu K. Krejčí pozval také paní Valerianu Kallabovou, která je nejen profesionální znalkyní výtvarného umění, ale také prostřednictvím svých rodičů pamětnicí spousty prožitků jak se štěpánovickou malířskou rodinou Ranných, tak i s rodinou tišnovských Krejčích. Ta pozvání ráda přijala a já jsem tak měla možnost naslouchat jejím odborným úvahám i osobním vzpomínkám. Ty se týkaly Em. Ranného jak z hlediska společně zde vstřebávaného uměleckého díla, tak i širších souvislostí jeho života.

Byl tehdy příjemný, klidný, leč bezslunečný den a tmavé barvy obrazů křížové cesty byly mou starodávnou Praktikou nevyfotitelné. Smutné smíření s touto skutečností bylo však v poslední chvíli tiše proměněno přívalem slunečního světla dopadajícího právě na obrazy křížové cesty.

Rádi jsme přijali také vyprávění paní Valíkové o dávné i nedávné historii kostela: o pečlivě zrestaurovaných varhanách, nástěnných malbách ze 14. století, oltáři i další skromné, avšak celkově velmi působivé sochařské i malířské výzdobě: to vše s pozadím čistě bílé výmalby stěn i stropu osvětlovaného prostřednictvím prostých gotických oken. Ta jsou určitě zachována z doby Přemysla z Víckova, který podle pověsti založil kostel před svým odchodem do Svaté země ve třináctém století.

Pak jsme ještě prošli starým kostelním hřbitovem, obehnaným kamennou zídou. Ta je stejně jako kostel památkově ochráněna, při její nedávné opravě však přišly o život všechny zvenku ji obklopující stromy, lípy a kaštiny... Za kostelem jsme si taky prohlíželi budovu bývalé fary, rovněž historicky cennou, v r. 2011 ovšem neobydlenou, chátrající... K fáře dříve příslušela velká, dnes pustá zahrada. Na jejím pozemku stojí nová, zvenku i zevnitř příjemně vyhlížející přízemní budova nazývaná „farní sál“, sloužící farníkům pro společenské a kulturní setkávání. Ještě dále, za bývalou farní zahradou, kde dnes stojí moderní patrový dům, je místo již zmizelé první dřevěné školní budovy, v níž se začalo vyučovat v r. 1765.

A co na závěr dnešní výpravy? Protože žďářská hospůdka měla ten den zavřeno, zastavili jsme se v hospodě U Suchánků v Dol. Loučkách, kde při pozdním obědě byla naše Žďářská výprava jednohlasně uznána za úspěšnou.

Výprava druhá

Na další výpravu, 22. 9. 2012, se pak vydal větší počet členů naší společnosti. Přidal se i můj bratr Ivan, jehož spolužákem v naší obecné škole kdysi byl Venoušek Havel, pozdější prezident ČSR a ČR (viz Věstník SAP č. 55) a taky Jiří Nohel, velkobítešský lesník, jehož revír sahá až k pravému břehu Libochůvky, zatímco Žďárec se převážně nachází na kopci nad levým břehem. Seznámili jsme se na jedné schůzce naší společnosti v Tišnově, kam jej pozvala i s jeho folkovou skupinou Žalozpěv Helena Pernicová. J. Nohel je zakladatelem, kytaristou, zpěvákem a autorem textů i hudby písní této skupiny hrající a zpívající ve svém volném čase. Témata jejich písní většinou nějak pramení z příběhů o krajině v místech, kde žijí. Tam také mnohem dříve začal a stále pokračuje taky můj životní příběh. Po jejich vystoupení jsem jim to tehdy jaksi potřebovala sdělit, vidět je všechny „v civilu“: kytaristu, baskytaristu, flétnistku, houslistu a taky výtvarnici Martinu, která vytvořila svou ART GALERII v Rojetině a Žalozpěvu přispěla při grafické úpravě jejich cédečka s názvem Čarosmutnění. To jsem při loučení ještě s dalším cédečkem nazvaným Žalozpěv za krajinu Vysočiny přijala jako vzácný a velice milý dárek.

Anna Pammrová Jiřího Nohela zaujala svou hluboce bytostnou potřebou života s čistou přírodou, a to bez ztráty spojení s „civilizovaným“ světem, před jehož sebezničujícím způsobem myšlení a konání jasnozřivě varovala už před 100 lety.

Tato žďárecká výprava se konala v neděli po dopolední slavnostní mši se svěcením opravených varhan. V kostele bylo dost času k prohlídce nejen Ranného křížové cesty, ale taky k připomenutí historie kostela i žďáreckých škol. Otevřeno bylo i ve farním sále, kde se naše členka paní Ondrová, která ve Žďárci několik let učila, setkala se svými bývalými žáky a já jsem mohla připomenout současnému žďáreckému starostovi V. Štěpánkovi, že k jeho babičce jsem kdysi dávno chodila pro přes kopec s konvičkou pro mléko.

Výprava třetí

Třetí výprava se 17. 11. 2013 konala na přání pana Bortlíka, který do předloňského roku o výtvarném díle svého štěpánovického souseda měl také jen nějaké hodně hluboko zanořené vzpomínky. Přivezla nás tentokrát paní Jana Pammrová. Oba si s velkým zájmem vše prohlíželi, pan Bortlík vše odborně komentoval a taky uvažoval o tom, jak obrazy křížové cesty restaurovat.

Před východem z kostela jsem si ještě vzpomněla, že by zde snad někde měl být zachován erb pánů z Víckova – paní Valíková, která nás opět doprovázela, věděla: odhrnula kobereček v jednom bočním výklenku, kde na sešlapaném kameni stěží rozpoznatelné zbytky erbu opravdu jsou. Pan Bortlík ve svém profesním nadšení si vše pečlivě osahal a popisoval metodu, pomocí níž by bylo možné mizející erb zviditelnit – a že by to rád udělal!

Následovala krátká zastávka na hřbitově, kde jsme u pomníku Anny

Pammrové zapálili svíčky v lucerničkách, jejichž opravu v minulém roce zařídila Jana Krytinářová. Nahoře na návsi jsme se pak ještě krátce zastavili u školy a znovu si četli čerstvý nápis Mateřská a základní škola Václava Havla. O toto pojmenování se zasloužila paní ředitelka Kamila Samsonová, která zde po úspěšném kantorském řízení nastoupila před 2 léty. Ke škole právě přicházela paní učitelka Veselá, od níž jsme se dozvěděli, že paní ředitelka má právě přestávku a že ji můžeme navštívit. Pan Bortlík jí pověděl o plánu restaurovat pamětní desku A. Pammrové a my jsme se dozvěděli něco o současné situaci ve škole i v obci. Ta už prostřednictvím obecního úřadu, dosud nahlas nevysloveně směřovala k dalšímu konkursu – v souvislosti s neochotou či neschopností části rodičů i dalších občanů chápat a přijímat některé „novoty“. Ty si podle návrhu paní ředitelky učitelé i děti formulovali v Chartě školy týkající se výukového i výchovného programu školy a přijetí osobní zodpovědnosti za etické jednání při vzájemných vztazích všech zúčastněných: dětí, učitelů, rodičů i všech ostatních občanů.

Výprava čtvrtá

Čtvrtou, dosud poslední výpravu do Žďárce, jsme podnikli 15. 6. 2014. Sešlo se tentokrát 15 účastníků: 10 členů SAP a 5 hostů z jiných správních společností. Novinkou pro tento den byl malý varhanní koncert, který se mi podařilo domluvit s paní Miluškou Prokešovou, a prohlídka školy s paní ředitelkou Samsonovou. Na návsi jsme se neplánovaně potkali s panem starostou Štěpánkem. Školu jsme si zatím prohlédli jen zvenku a pokračovali dál po silnici, odkud bylo pěkně vidět na starou obecnou školu, kostel, bývalý Valíkův mlýn a znovu zprovozněnou pilu, stavbu nového mostu přes řeku Libochůvku a hřbitov. Tam pak bylo krátké povídání o Anně Pammrové, zapálení svíček u jejího hrobu a usazení oranžového motýlka na jeden z kapradinových velelistů. Malá bílá holubička na spodní části pomníku tiše sedí už čtvrtý rok.

U kostela jsme se setkali s paní Miluškou Prokešovou (ta je neteří paní Olgy Valíkové, bydlí v Rojetíně a pracuje v tišnovské Charitě), která podle domluvy nám měla hrát na varhany. Řekla nám však teď, že nečekaně potřebuje být někde jinde a místo ní nám zahraje mladý žďárecký varhaník Jiří Patloka. V krásném, téměř již letním nedělním odpoledni jsme pak asi půlhodinu naslouchali hlasu varhan, což pro mne, která jsem v blízkosti kostela prožila 12 let svého dětství, byl životní zážitek, neboť poprvé jsem žďárecké varhany slyšela „zevnitř“! Jirkovi Patlokovi, který se nám pak na kůru ukázal, jsme upřímně a rádi poděkovali a věnovali se prohlídce kostela. Opět tu bylo něco z jeho historie a taky otázka, proč stojí v údolí a ne na kopečku, jak přece bývá zvykem? Podle nezachovaných archeologických nálezů z konce 19. a začátku 20. století, o nichž ve školní kronice píše řídící učitel J. Labor, bylo v prostoru mezi dnešním kostelem, školou a hřbitovem předkřesťanské pohřebiště se svatyní na místě dnešního kostela, kolem něhož vznikla i nejstarší část obce.

O výtvarném díle E. Ranného a o celkové tematické výjimečnosti zdejší křížové cesty nám vyprávěl pan Bortlík, který upozorňoval i na další objekty

malířské i sochařské výzdoby v interiéru kostela.

Po rozloučení s kostelem jsme vystoupali nahoru na náves, kde jsem s paní ředitelkou Samsonovou měla domluvenou prohlídku školy. Očekávala nás zde však paní Pařilová s informací, že paní ředitelka onemocněla a požádala ji o zastoupení. Paní Pařilová byla velmi milá a vstřícná, provedla nás úplně všude, ukazovala, vysvětlovala, odpovídala na dotazy. Všichni, včetně mezi námi přítomných učitelek, jsme s nezakrývaným údivem přijímali stále další dojmy a pocity ze všech zde působivě „zhmotnělých“ idejí přítomných ve všech částech nádherného celku. Naším závěrečným přáním pak bylo: kéž to všichni dokážou do svých životů přijmout a vstřebat jako impuls ke svobodné, vědomé účasti na tvorbě správných vztahů ke všem spoluobčanům, dětem, učitelům i k prostředí, v němž tu přece chtějí společně žít, s osobní zodpovědností za každé své slovo, myšlenku i čin... Snad někteří už tuší, nebo dokonce vědí, že opravdu jde o hodně – o budoucnost jejich dětí.

Autobus odvezl většinu účastníků. Zbyly moje kamarádky Iva a Bára a kamarád Zdeněk, kterým jsem nabídla ještě malou odbočku k zákrtu Libochůvky pod strmým skalnatým svahem kopce Hrádek se zbytky gotického hradu. Poslala jsem je do řeky, aby si ze dna vylovili zajímavý kámen. Podařilo se. Kameny jsou tam totiž na povrchu něčím černé, někdy i částečně červenofialové. Uvnitř je rula, běžně se vyskytující všude kolem. O co jde? Můj dávný známý, profesor přes mineralogii, přiznal, že neví... Od několika navzájem se neznajících lehce jasnozřivých jedinců vím, že zde pocitují přítomnost jakéhosi záhadného tajemna a někteří naznačují i nějaké souvislosti s hodně dávnou minulostí...

Pozdní odpoledne u Libochůvky pod skálami pozoruhodných tvarů bylo ovšem příjemné a tak jsme se jen pozvolna vraceli zpět ke hřbitovu, odkud nás můj vnuk Jakub, fungující dnes ve funkci fotodokumentaristy a šoféra, odvezl do Brna.

DOJMY Z VÝSTAVY

K 95. narozeninám Mistra Stanislava Bělíka z Doubravníku

Vlastimil Otáhal

Byla pošmourná neděle 26. října 2014. Jeli jsme s chotí do Doubravníka na vernisáž výstavy člena naší Společnosti pana Stanislava Bělíka. Městečko ji uspořádalo na počest jeho devadesátých pátých narozenin. Vešli jsme do budovy. Hlavní výstavní místnost byla přeplněná. Nenašlo se kousíček volného místečka. Doubravničtí i návštěvníci z blízkého či vzdáleného okolí, mezi nimiž byla řada Pammrovců, přišla vzdát hold svému Mistrovi.

Poprávu.

Stáli jsme s manželkou daleko v chodbě. Ze zahajovacího ceremoniálu jsme neslyšeli a neviděli vůbec nic. Po oficialitách se návštěvníci rozešli. Mohli jsme panu Bělíkovi popřát k narozeninám. Ač úvodní část trvala dlouho a on celou

tu dobu stál v popředí, nebyla na něm znát únava, snad jen dojetí. A pak jsem si už mohl prohlížet vystavené obrazy. Úvodní část věnovali organizátoři Doubravníku. Mnohokrát jsem městečkem procházel. Znáám jeho dominanty i různá zákoutí. Dnes jsem je však viděl jinak. Oči malíře jsou vnímavější. A tady ruku Mistra vedla navíc nezměrná láska k obci, v níž se narodil, prožil v ní mnoho dobrého, překonal se svými nejbližšími i řadu těžkých chvil. Zamiloval si její obyvatele. Svou prací si získal jejich úctu.

Pojednou jsem viděl tu dlouhou cestu, kterou musel pan Bělík ujit, aby si splnil svůj sen, být malířem. Říkal jsem si, jaké štěstí pro nás, že vytrval, že se krok za krokem propracovával k uskutečnění své touhy.

Na několika obrazech vzdal hold své Švarcavě. Jakby ne. Vždyť jeho dům stojí na břehu této obdivuhodné řeky. Vidí ji z okna svého ateliéru. Denně kolem ní chodil, když maloval v plenéru. Důvěrně zná její zpěv, její šumění, klokotání, zurčení i kruté bouření. Umí to ve svých obrazech věrně ztvárnit. Autoři výstavy představili i umělcovu portrétní tvorbu. Mezi jinými významnými osobnostmi Podhorácka byl i portrét naší Anny Pammrové. Dlouho jsem stál před obrazem Mistrových rodičů. Byly oduševnělé. Pan Bělík v nich zobrazil svou úctu a lásku k nim. Hleděli na mě lidé, kteří celý život těžce pracovali. Lidé odpovědní za svůj život, za životy svých dětí, jimž věnovali to nejlepší, co může rodič svým dětem dát. Vštěpovali jim úctu k práci, lásku k rodnému kraji, pocit sounáležitosti s lidským pokolením.

Zářivými barvami hýřily květiny a zátiší. Mezi obrazy byly též návrhy tří plakátů divadelních her pro výstavu ve Varšavě. Ve výstavní síni jsem našel ženské akty. Bylo zřejmé, že malíř Bělík obdivoval krásu ženského těla. Svůj obdiv dokázal přesvědčivě vyjádřit.

V jednom odborném časopise jsem se dočetl, že grafické listy nejlépe prokážou kvalitu svého tvůrce. Jsem přesvědčen, že vystavená grafika tuto skutečnost potvrdila. Pojednou jsem užasl. Stál jsem před sérií obrazů, jimž dala vzniknout představitost pana Bělíka. Roku 1585 byl v Doubravníku otevřen kostel. Tato historická událost podnítila výtvarníkovu fantazii. Pestrobarevným souborem renesančních scén zaplněných lidmi užívajícími si plnými doušky všechno krásné, co život přináší, se vyznal z lásky k té době. Nalezl jsem i řadu regionálních tiskovin, které pan Bělík vyzdobil ilustracemi.

Z výstavy jsem odcházel se sluncem v duši. A také s vědomím, že Stanislav Bělík je všestranným výtvarníkem. Je vynikající krajinář, tvůrce líbezných zátiší, autor černobílé i barevné grafiky, ilustrátor, malíř půvabných živoucích aktů. Stále mám před očima motto výstavy vyřčené jejím autorem:

***„Byl bych velice rád, aby ten, kdo se dívá na moje obrazy,
je vnímal tak jako já, když jsem je tvořil, aby v nich našel
tu pokoru a lásku, které jsem se do nich snažil vnést.“***

Věřím, že naprostá většina návštěvníků takto výstavu vnímala. Vážený pane Bělíku, z upřímného srdce Vám děkuji.

PRO MISTRA BĚLÍKA

Eva Vodičková

KONEC LÉTA

Rybníků plíšky hozené loukám
Silnicím sluší stuhy jeřabin
V zrcadle stříbrném zhlížím se
Voda
ve zlato mění se
v slunci večerním
Příroda v létě marnotratná
světlem se obléká ale ví
Jabloně sehnuté nad tíhou země
listují v knize podzimní

V LISTOPADU

Co sadař zapomněl
vít sklízí
Zpěv ptáků umlkl
je listopad
Sněhovým vějířem
ustrojený
poprašek jemný
do brázd si lehá
zahřívát zemi
Vodopád kouře
padá do zahrad

HLUBOKO POD NULOU

Sevřené chladem stromy mlčí
každý svou paměť v kořenech
Jak převázaná rána voní
sníh
jenž si ustlal na hrobech
Pokora krajiny zbožně kleká
na hroudy polí a podél cest

Čas skřivánčího rozjímání
Než nadejde
čas sněženek

VYSOČINA

Krajina něžně dotýkaná
slzami potůčků i proudy řek
Matka co chléb i krásu dává

Jeřabin rubínem cesty vroubí
na loukách v květech spí
s jarem i létem
na ohně střídá při ranních svítáních
oblohu večerní objímá světlem
S podzimním větrem sčítá dny
co do ticha ukryje v závěji

Nelze ji nemít rád
Odejdeš Vrátiš se
Jak k matce vracíš se
Mnohokrát

K VÝSTAVĚ „VĚTVE JEDNOHO STROMU“ O JEDNÉ VĚTVI - MICHALU RANNÉM

Umělecká rodina Ranných

Pavel Adamec

Michal byl silnou větví, která v krátké době vydala mnoho zralých plodů, ale nepochopitelně brzy a nečekaně uschla.

Následující text je sestaven z úryvků vybraných z celé řady zdrojů... Mým cílem bylo tímto způsobem představit osobnost předčasně zesnulého malíře Michala Ranného, mého spolužáka z dob studií. Nejedná se o nic jiného než o pokus přinést drobný plastický portrét jednoho z našich významných umělců druhé poloviny 20. století, kterému osudem bohužel nebylo dopřáno v svém díle dále pokračovat.

S Michalem jsem se poprvé setkal v roce 1961 počátkem studia na tehdejší Střední uměleckoprůmyslové škole v Brně na oddělení MALBY. Bylo mu 15 let a projevoval se ještě velmi dětsky, s určitou mírou naivoty, bezelstnosti

a dalšími projevy charakterizujícími však už tehdy osobnost odlišnou od ostatních spolužáků. Od prvních měsíců bylo z jeho práce zřejmé, že se jedná o studenta mimořádně talentovaného.

„Pro směřování Michala Ranného za uměním představuje nezanedbatelný krok jeho studium na Střední uměleckoprůmyslové škole v Brně v letech 1961 – 1965. V malířském oddělení profesora Jiřího Coufala získal nebo si doplnil základní znalosti o výtvarném umění a osvojil si potřebný fond technických dovedností...“ Jiří Hlušíčka v monografii Michal Ranný.

V době Michalova studia na Akademii výtvarných umění v Praze (1965 – 1971) a krátce po něm jsme si dopisovali. Uvádím zde několik úryvků z ním psaných a mně adresovaných dopisů:

První úryvek – dopis z roku 1966 – „Jó, Pavle, přišel mi dopis z AVU, a tak já pojedu, to asi nevíš, v říjnu nebo listopadu do Gruzie – Tbilisi – to je velmi dobrá věc – stará kultura – ORIENT. Jinak teď o prázdninách se věnuji studiu franštiny...celé ty prázdniny nebudu mít mnoho času, poněvadž potřebuji PRACHY...“ Cesta do Gruzie se uskutečnila a při ní došlo k Michalovu osudovému setkání – poprvé uviděl moře – později moře také obdivoval při cestách do Francie – stalo se pro něho důležitých námětem, k němuž se ve své tvorbě často vracel. Na konci rozsáhlejšího dopisu (čtyři strany formátu A4) Michal sděluje:

Druhý úryvek – dopis z roku 1966 – „Co Ti mám psát o malování - zatím jsem ani nesáhl na nic, poněvadž nemám prakticky čas! Mám mnoho plánů, ale jsem zvědav vůbec, jak se to splní. Teď jsem pesimista, poněvadž jdu na odpolední ŠICHTU... Byl bych velmi rád, kdybych mohl vidět některé Tvoje věci. O tom jak a co dělat (v malování) si pokecáme, až přijedu... Zdraví Tvůj přítel Michal“.

Třetí úryvek – dopis z 5. května 1971 – „...Teď budu mít prázdniny do konce srpna a pak na 1 rok na vojnu. Pavle, děkuji opožděně za Tvůj dopis s receptem. Zkousím to, maluji teď s kaseinovou temperou, zatím mně to ještě moc nejde. Jsou to ale technické otázky a to časem přijde. Pozdravuji pěkně Tvoji manželku a doufám, že se uvidíme. Maluj a měj se hezky. (Doufám, že jsi toho nenechal – i to se stává!) Zdraví Tě srdečně Tvůj přítel Michal“.

Čtvrtý úryvek – dopis z listopadu 1972 – „...po vernisáži jsem Tě hledal, ale Ty jsi velmi brzy odešel, chtěl jsem si někam sednout, že by jsi šel též, pak jsem šel s několika známými, škoda. Někdy bych se za Tebou podíval, možná kolem Vánoc přijedu asi na 3 dny – neboť pracuji (brigáda= peníze), snad mně to vyjde, ale nejspíš asi po Novém roce“.

Dopis byl napsán několik dní po vernisáži vůbec první Michalovy výstavy, která se konala v Galerii mladých v Brně ve dnech 9. 11. - 3. 12. 1972 a obsahovala výběr prací z let 1967 - 1971.

Promovaná historička Alena Konečná v katalogu této výstavy mimo jiné uvedla: „Michal Ranný vystavuje poprvé svou sérii krajin, které už ukazují, jakým typem malíře autor je a kam směřuje. Jedná se o několik cyklů, které vznikaly od roku 1967 po dnešek za letních pobytů ve Francii, v Jugoslávii a zejména ovšem doma, a přirozeně na sebe navazovaly. Nápadná je jejich úspornost – motivu,

formátu, kresebné zkratky a barvy Michal Ranný vychází z části konkrétní přírody, z několika málo nebo dokonce z jednoho objektu v krajině (skála v moři, křoví na stráni, stoh v poli), který je abstrahován do až gesticky kreslených čar a kolorován součtem nuancí šedí, hnědí a bělob...“

V textu provázejícím katalog jedné z už posmrtných Michalových výstav (1984) historička umění Nina Dvořáková mimo jiné uvádí: „Příroda je východiskem a inspirací celého díla Michala Ranného, ať již je to důvěrně známá krajina domova, nebo krajiny, s nimiž se seznámil na svých cestách. Prvotní optický vjem je tlumočen v zjednodušené, zobecněné podobě a volně zpracování reálného motivu vyzdvihuje pouze elementární krajinné rysy... Kompozice Michala Ranného vycházejí, jak z jednotlivosti, jako je kámen či jiný přírodní tvar, tak z širšího výseku ať již domácí krajiny, nebo přímořských motivů...“

Michal shodně s výrokem Baudelairovým, který znal už Josef Šíma, jeden z jeho duchovních otců, se kterým se osobně setkal v Paříži a který se pochvalně vyjádřil o jeho malbách, dobře věděl, že „prostý přepis přírody je neřest banality“. Pro Michalův tvůrčí vývoj měla velký význam čínská malba. K jeho práci zní velmi přílehavě poznání krajináře – malíře a básníka Wang Weje: „To, co spočívá jenom ve vnějším tvaru, to se rozplyne, to, co tíhne k duchové podstatě věcí, to nepřestává působit na duši a nějak ji mění.“

Básník Jan Skácel, Michalův příbuzný z otcovy strany, napsal: „...Potřeboval tu krajinu na břehu černé řeky, kraj, ve kterém se kdysi dolovalo stříbro a lámal mramor, dodnes plný opuštěných, ale nezacelených lomů. Někdy je tu nebe plné hedvábí a je tu kopec, který se jmenuje Jahodná a za humínkem rodného stavení sad se starými štěpy nakloněnými v tu stranu kudy chodívá vítr...“ Když jsem si přečetl Skácelův text o Michalovi nazvaný JEHO KRAJINA a vypsal si z něj tento krátký úryvek, uvědomil jsem si, jak přesně charakterizuje to, co je viditelné na Michalově olejomalbě z dob studií na SUPŠ v Brně, kterou mi v roce 1963 věnoval. Na velkém plátně (33 x 29 cm) je řídkou barvou namalováno několik střech a štít domu s širokým vjezdem do vedlejší stodoly, několik nezalistěných stromů a v pozadí modrošedá vlna kopce pod podmráčenou zimní oblohou. Střídma barevnost (šedomodré, hnědočerné a červenohnědé tlumené tóny) je po celé ploše malby členěna řadou nepomalovaných míst. Tato bílá místa dokonale navozují atmosféru důvěrně známé krajiny s popraškem prvního asi ještě podzimního sněhu.

Za svých občasných toulek v kraji Michala Ranného (Tišnovsko a okolí Štěpánovic) jsem si kromě skic přinášel i textové poznámky z této obdivuhodné krajiny, která dala mnoho podnětů k jeho kresbám a malbám: Je poledne. Vystupujeme lesem po úbočí Jahodné. Velký průsek nám nečekaně dovolí nahlédnout do krajiny. Spatříme před sebou hustě zalesněné stráně. Kopce na obzoru mají přitažlivá jména: Babylon, Křivoš, Dranč... Paprsky lehce zastřeného slunce rozehrály na stěnách mohutného lomu na Dřínové škálu růžových tónů vrcholících červenohnědou... Krajinu zkrápí drobný déšť. Lesy na nedalekých kopcích začínají téměř splývat s tmavnoucí šedí oblohy. Soumrak zvolna proniká mezi nízké domky. Na jabloni, už bezlisté, ještě svítí žlutě několika zapomenutých

plodů...

„Vzpomínám si, jak v posledních letech života přijížděl Michal z Prahy domů vlakem taženým lokomotivou, která se dívala do noci jediným okem, tím podivuhodným jabloňovým vlakem na konci léta, kdy sklánějí se v sadech větve pod tíhou dozrávajícího ovoce, kdy všechen kraj voní jablky...“

Jan Skácel: Jeho krajina

JABLOŇOVÝ VLAK

Na nebi noc jak krásná srna hasne
a ráno za úsvitu dne
trápi nás touha chceme odjet tam
kde si nás láska znovu vzpomene

Při troše štěstí možná ještě stihnem
ve chvíli kdy noc na kolena kleká
za zimním humnem jabloňový vlak
daleko odveze nás dál než do daleka

„Ne nadarmo si oblíbil čínské básníky. Pochopil z jejich četby, že nevyslovené má přinejmenším stejný význam jako to, co je vysloveno. Neboť jsou věci, myšlenky, snad i slova, stromy, skály, kameny a zdi, které řečeny nahlas, oněmí a přestanou. To je důvod, to je ta obava, proč je v Michalových obrazech z vrcholného období tak mnoho ticha, proto jsou s ukazováčkem na rtech...“

V roce 1979 se v Domě umění města Brna uskutečnila výstava životního díla Jiřího Johna, Michalova učitele a záhy také přítele, který měl významný vliv na jeho tvorbu. Na vernisáži, která se konala 2. prosince 1979, jsem se s Michalem setkal naposledy... Byla tam přítomna i manželka tehdy již nežijícího Jiřího Johna, malířka Adriena Šimotová, která po Michalově smrti napsala v dopise jeho rodičům slova výstižně charakterizující povahu jeho pokročilé nemoci a vyjádřila tak přesně to, co jsem já viděl v Michalových očích při našem posledním rozhovoru po vernisáži: „Michalův duch byl narušen čímsi bolestným, nevládnutelným.“

Michal onemocněl v polovině 70. let. Za příčinu silné neurózy sám uváděl jednak tvůrčí krizi, jednak nevyřešené osobní konflikty. Tvůrčí práci se nemohl věnovat s dřívější intenzitou. Střídal různá zaměstnání a léčil se. Začátkem roku 1981 se vrátil do Prahy. Jeho zlepšený zdravotní stav a získání ateliéru na Letné, v ulici Františka Křížika přinesly čerstvé plány a elán do další tvorby. Tragickým úmrtím 6. února 1981 však všechno skončilo.

Záznam z mého deníku ze dne 20. února 1981:

V NOCI - čtyři mladé pokácené modřiny ležely na ulici
a pod nimi se choulilo několik sov pálených...

RÁNO - čtyři havrani se procházeli se vznešenou
vážností po asfaltovém chodníku před domem...

VEČER - setkání se smrtí v chladném šeru s tiše znějící
hudbou a s proslovem nad rakví s bílou kyticí a bílou stuhou...

SOVY PÁLENÉ, HAVRANI A SMRT...

Dnes byl zpopelněn spolužák, kamarád z dob studií, MICHAL RANNÝ.
Tragicky zemřel ve věku 34 let.

Několik slov z posledního rozloučení s Michalem v obřadní síni
brněnského krematoria, která pronesl Robert Konečný, psycholog, který také
Michala léčil, mně i dnes, ve chvílích, kdy píši tyto řádky, teskně doznívají v oživlé
vzpomínce: „Díval jsem se někdy s úžasem na měnící se výraz jeho obličeje a jeho
oči jako na krajinu, po níž běží světlo a stín, melancholický stesk, pokorně tichá
radost, ale i jindy prudkost bouří a vichřičných vánic. Sledoval jsem za těmito až
přirodně živelnými projevy duše její pravou a vlastní podstatu: Až dětskou
bezbrannost vydanou na milost a nemilost úderům života, naprostou bezelstnost
a opravdovost, jež neznala lži a přetvářky a především až seizmografickou citlivost
a tvrdošíjnost hledačství umělecké a životní pravdy.“

Na to vše a na mnohé další jsem myslel, když jsme po shlédnutí výstavy VĚTVE
JEDNOHO STROMU navštívili společně s dalším Michalovým spolužákem
Oldřichem Rosprýmlem, hrob rodiny Ranných na hřbitově v Předklášteří. Bylo
předposlední červencové odpoledne, nad hřbitovem se stahovaly temné mraky,
několikrát zahřmělo a než jsme vyjeli z Předklášteří směrem k Brnu, spustil se
mohutný liják. Jakoby k nám naléhavě někdo přinášel jednu z posledních písemně
zachycených Michalových myšlenek: „Malovat obraz nebo spíš kresbu – jak prší
nebo padá sníh, plynutí vody – prostor.“

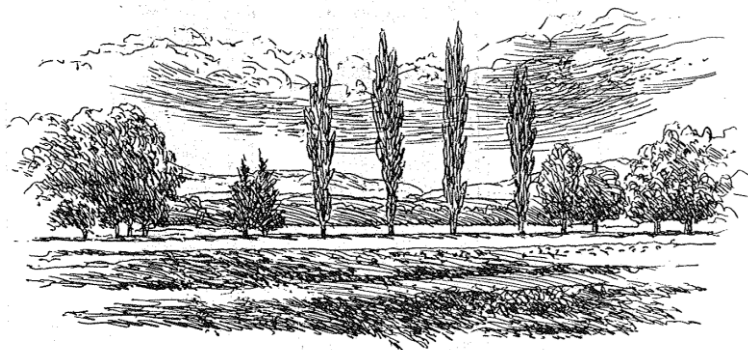
Velkou výstavou kreseb a akvarelů v Muzeu města Brna na Špilberku byl
v roce 2009 splacen dluh nejen Michalovi, ale také jeho otci malíři a grafikovi
Emanuelu Rannému st., který daroval Muzeu v roce 1996 z tvorby svého syna na
300 kreseb a akvarelů. U příležitosti této výstavy byla vydána obsáhlá publikace
s úvodní studií promované historičky Aleny Konečné, mé kolegyně v učitelském
sboru ŠUŘ. Text napsaný v roce 1991 byl původně určen pro monografii Michala
Ranného, která byla v roce 1993 vydána s jinou doprovodnou studií napsanou
Jiřím Hlušíčkou. Práci Aleny Konečné jsem četl brzy po napsání a považoval její
pojetí a vyznění za vynikající hodnocení Michalovy osobnosti a díla. To vše
pramenilo z dokonalého poznání a niterného vcítění se do malířovy tvorby. Kopie
tohoto textu, kterou mi autorka tehdy věnovala, byla uložena v mém archivu. Na
můj podnět byla studie do zmíněné publikace začleněna, jinak by možná byla po
autorčině smrti zapomenuta, což by vzhledem k její kvalitě byla jistě škoda.

Závěrem dejme ještě jednou slovo básníku z nejpovolanějších - Janu
Skácelovi. Nejprve verše z úvodu již citované črty Jeho krajina:

...porozumíme snáze
až barvy uschnou
a na obraze
zbude to velké málo
z toho co srdce chtělo
čeho se tolik bálo

A nakonec čtyřverší v záhlaví Michalova úmrtního oznámení:

Po mostě, který nad bolestí,
jak krásné paví oko tkví,
na druhou stranu času přešel
a spí a nic ho netrápí.

Drásovské topoly (z knihy Vlasty Urbánkové Klíč ze dna paměti)

KYTICE PRO MALÍŘE PAVLA ADAMCE

Jan Lacina

Nejen ženy, ale i citově založené muže potěší k jejich jubileu kytice. A tak snad jí neurazím Tebe, příteli Pavle Adamče, zvláště, když se ji pokusím pomyslně sesbírat v Tvých stopách, poutníku a tvůrce, okouzlený i krajinami zdánlivě zcela obyčejnými. Těch sesbíraných květů by mělo být symbolických sedmdesát, ale tak pestrá kytice by odporovala Tvé malířské střídmosti a vytříbenosti. A tak aspoň několik květů, byť různých čeledí i barev a z rozmanitých krajin, substrátů i ročních období v duchu uvínu.

Před léty jsi se v časopise Veronica vyznal, že Tvou krajinou srdce je bezprostřední okolí Brna, pochopil jsem, že zejména severní okraj aglomerace. A tak se s Tebou rád pokloním v časném jaru posledním koniklecům na Netopýrkách či na Medláneckých kopcích. Jmenuješ Svatku u Jundrova, kde se Ti malířský kolega Petr Veselý ve snu proměnil v Clauda Moneta. Určitě jste tam spolu malovali nejen klidnou hladinu temné řeky, ale zachytili i na jejích březích nepřehlédnutelné kvítky rozrazili rezekvítku. Nejen Nezvalova, ale i Ivana Blatného, který tuto obyčejnou luční rostlinu objevil ve svých Melancholických procházkách dávno před Nezvaalem.

Jako po dalším poznání a vzdělání neustále dychtící malíř jsi nemohl minout uměleckou mekkou Paříž. Tam stačí z vřavy města a honosných parků uniknout na periferii do drobných hájků. Pod porostem jedlých kaštanů tam pro Tebe trhám divoký modrý hyacint. A v Římě, který máš také rád, lze – třeba poblíž Andělského hradu – vztáhnout ruku ke šterbině ve zděné navigaci Tibery a utrhnout větvičku zplanělého kaparovníku s poupaty – pikantními kaparčaty. A malíři, Pavle, bývali jsme vždy i labužníky!

Pravidelně Tě přitahují Jeseníky, kde z Rejvízu vzhlížíš k větrným horským hřebenům. Na rejvízských rašeliništích, připomínajících tajgu, sbírám pro Tebe poléhavou stélku klikvy s rudými, po přemrznutí rovněž pikantními bobulemi. A nahoře, třeba u Petrových kamenů, nelze nepokleknout k nízkému zvonku jesenickému, endemitu, který neroste nikde jinde na světě.

Ale vraťme se zpátky k jádru Tvé domoviny, kterou protouláváš a ztvárňuješ nejčastěji. Co vybrat společného a symbolického pro pammrovské krajiny, které jsi důsledně prochodil od Vlčího kopce a Kozénku přes Jasenici a Jinošov až po „zářivou samotu“ u Žďárce? Nejspíše nepřizní odolné druhy – máčku ladní z větrných suchopárů a snítku vždyzeleného janovce z chudých pastvin. Možná i modravý kvítek pavince horského z pomezí suchého boru a louky poblíž Pammrova.

Na podzim se hodí stanout pod Hradiskem u Železného, kde sis vysnil setkání s Pierrem Bonnardem, malířem ze svých nejoblíbenějších. „Jako by nějaký obr přenesl tento kopeček z jihu, z Provence“ – napsal jsi, blízko přírodovědné pravdě, ve své malířské povídce. Již v pozdním létě se tam dorada barví svida krvavá a pod ní rozkvétá fialová hvězdnice chlumní. A ta tráva s prstnatě

rozloženými načervenalými klásky, kterou tu do kytice pro Tebe trhám, je vousatka prstnatá, totožná s tou, která hojně roste u Daudetova mlýna poblíž jihofrancouzského Tarasconu.

S Pierrem Bonnardem jste – alespoň v Tvém snu – odkráčeli i na Klucaninu nad Tišnovem. Dodnes jsou tam mezi borovicemi a smrky ostrůvky listnáčů. Pod nimi se na podzim překrývá a míchá žluté listí javorů, habrů a bříz se sytější okrovým listím buků a hnědým dubů, místy upadne šarlatový lístek brsleny a rudo-oranžový břeku. Při listopadových chladných deštích mi pak připadá, že se barvy listí rozmývají a harmonicky mísí v působivé abstraktní obrazy jako na Tvých akvarelech. Tak i takovou směsici podzimního listí přidávám do kytice pro Tebe. A přeji: ať je Tvé okouzlené putování krajinou domova ještě mnoho let oblažující a tvůrčí!

JAK ZAČALA A JAK POKRAČUJE – K NAŠÍ RADOSTI – SPOLEČNÁ CESTA

K významnému životnímu jubileu Pavla Adamce

Vlasta Urbánková

Byl deštivý červenec roku 2000. Do nízkého řadového domku poblíž rušné silnice vedoucí od Brna vzdáleného od mé rodné visky necelých 20 km, který se nachází na místě prostém jakékoli poezie, vstoupil překvapivý host. Představil se jménem uvedeným v podtitulu. Na první pohled sympatický člověk mě oslovil příjemným barytonem a usedl se mnou ke kuchyňskému stolu. Zde, mezi běžným domácím inventářem, v prostoru nekladoucím zábrany obvyklým venkovským zvukům – štěkání sousedova psa a štěbetání drůbeže, začal rozhovor, kterým od začátku prosvítala poezie.

Hned první větou jsme vstoupili do hájemství Anny Pammrové, kde se na konci června toho přelomového roku konala významná slavnost. Na škole ve Žďárce u Tišnova byla odhalena pamětní deska žďárecké „paní ze samoty“, dílo akademického sochaře Petra Bortlíka. Hluboce pojatý projev básníka Jiřího Kuběny vystřídal jaroměřický chrámový sbor řízený Ladislavem Šabackým. V časném odpolední se početní účastníci přesunuli na pláň nad řekou Bobrůvkou a známým žlutým domkem, posledním domovem Anny Pammrové, prošla díky ochotě manželů Hubálkových stovka zájemců o osudy mimořádné ženy, k jejímž obdivovatelům se přidal po návštěvě Pammrova v onom deštivém červenci 2000 i Pavel Adamec. O zmíněných oslavách jsem mohla svému milému hostu pouze vyprávět, nicméně tento rozhovor byl počátkem našeho bezmála patnáctiletého přátelství. Potvrzením mého velmi příznivého dojmu z prvního setkání byla brzká zaslanka poetického textu s působivým názvem VIA ANTIEVA o první Pavlově cestě na Havlov a Pammrov. Tímto okamžikem vstupujeme do jeho poetické dílny – důkazem budiž úvod k zmíněné cestopisné črtě:

VIA ANTIEVA

Téměř celý život prožila v lesním ráji ne nepodobném tomu biblickému, i když sama sebe nazývala Antievou. I tady okolo hřbitůvku vidím jen zeleň lesů a bledou rumělkou posledních žďářeckých střech.

Via Antieva zde nekončí, pouze se proměnila v pěšinku, kterou procházíme k věčnosti.

Větrík zašuměl v korunách vzrostlých jasanů, tráva se zavlnila. Opouštím hřbitov pod klenbou šedivých mraků. Jen taková obyčejná, žlutá pampeliška, kterou jsem vložil do zeleně na hrob, je skromným blahopřáním k jejímu dnešnímu svátku. Je přece svaté Anny! Není třeba slov...

Uzavírám kovovou branku. Tiše zaklapla. Několik schůdků a úzká silnice vedoucí ke kostelu obklopenému košatými lipami. Nízká hranolová věž s jehlancovou střechou a celá loď je zvěněním obehnána lešením. Otlučená omítka obnažila kamenné zdivo, jen místy kolem oken a ve vrcholové části věže doplněné cihlami.

Vytrvale prší. Potůčky stékají po asfaltu. Svatá Anna sesílá vláhu v pro mne nepříhodnou chvíli. Avšak i cestami v dešti musíme někdy projít. Říkám si společně s Annou Pammrovou: „Marně slunce volám...“

Tak tady kdysi stával Havlov! Přitažlivé místo sevřené lesy vysoko nad říčkou Bobrůvkou. Skupina smrků, borovic a bříz na pozadí strmých strání, nahoře na obzoru ostrůvky lesíků vystupující ze žlutozelené hladiny polí. Zůstalo jen jméno a snad i ten dnes mohutný, široce rozvětvený modřín, který kraluje všem stromům u rokliny, oddělující Havlov od Pammrova.

Mohutný modřín nad roklí, jsi starý a moudrý. Dovolávám se tvé paměti a snažím se marně obejmout tvůj veliký peň. V ruce mi zůstává kousek starorůžově zbarvené kůry. Relikvie z přírodního oltáře.

SETKÁNÍ S ANNOU

Pamětník les zardělý v pozdním slunci
V okolí strmé skály vysoko nad údolím
slyšel jsem letité stromy trpce vypovídat
soumrak včas odročil dávné svědectví

Vracíš se
k nesmírnému hoři předurčena
údělem samoty štědře obdařena
fatální chvíli zcela očištěna
Ne přízrak
pouze jen ztepilá lesní žena

Opouštím magické místo

provázen vůněmi podvečera
v trávě zůstala ukryta nevyřčená slova
Společně na chvíli byli jsme tu znova
Anno Pammrová

Kdybychom navštívili poetickou dílnu Pavla Adamce v reálných kulisách našli bychom zde sbírky básní, které sám vytvořil a vydal, ale též mohutnou knihovnu a spoustu bibliofilů, jež léta shromažďuje a uchovává, též zážitky z cest připomínající básně v próze. Mezi nejpůsobivější cestopisné záznamy patří ty francouzské. Vzpomínky na nábreží Seiny se filmovým střihem prolnou s okouzlením Vysočinou, která mu na Havlově nahlíží přes rameno. Z paměti nevymizí vyprávění o návštěvách ateliérů známých malířů – stále máme před očima mísy s jablky na venkovském stole Paula Cézanna. Takových setkání pammrovského společenství s Pavlem Adamcem byla celá řada. Vždycky jsme byli účastníky často dobrodružné cesty do zajímavých a často utajených míst spojených s výtvarným uměním, proložených též filozofickými úvahami, jež namnoze směřovaly i k Anně Pammrové. Otevřeme-li jedno z posledních čísel Věstníku, začteme se doslova se zatajeným dechem do odborné, ale současně poetické studie o novoříšském baroku, které nepochybně ovlivnilo básnickou tvorbu Otokara Březiny, jež největších výšin dosáhla právě v Nové Říši. Ještě před tištěnou verzí jsme poznali tento výjimečný text v působivém podání autora, které bylo ještě umocněno předvánoční atmosférou - psal se tehdy rok 2012.

Druhá umělecká dílna, do níž jako poutník okouzlený poezií vstupuje nejčastěji, je úzce vázána na jeho profesi. Středoškolský profesor, který více než třicet let vzdělával studenty v oblasti malby, je především výrazným malířem a skvělým ilustrátorem. Jeho olejomalby, akvarely a hlavně kresby a ilustrace, kterých jsou desítky a stovky, nám už téměř dvě desetiletí vstupují nejen do očí, ale i do srdce. Nejlépe to vyjádřil Jiří Kuběna v roce 2010 v závěru svého básnického díla, v němž vzpomíná na své blízké přátele.

Mistru Pavlu Adamcovi

Vaše – pammrovské Vysočínské – kresby nejsou jen (brilantní) grafická díla, jsou především dílem Ducha a srdce, radostným chvějivým poselstvím přímo z Ráje, důvěrným, jako dávno Známým pozdravem a pohlazením: Co si Smrtelník může přát od Umění víc? Ať se Vašemu dílu – a i životu Umělce – daří: pokračujte dál ve Zlatých šlépějích Apollónových.

Od samého začátku naší společné cesty se stal významným zdrojem inspirace našeho jubilanta kraj Anny Pammrové. Již v roce 2000 mohli čtenáři našeho tehdy ještě čtvrtletníku ocenit na ukázkách ze Žďareckého skicáku jeho kreslířský rukopis – jemné, křehké linie, často drobné detaily a překvapivé náznaky vyvolávají představu krajiny zastřené lehkým tylovým závojem. Texty získávají díky ilustracím daleko větší působivost, jejich význam se prohlubuje, kresba mnohé dopoví. Takto vnímá výtvarný doprovod zejména titulů Anny Pammrové většina čtenářů. A že jsou ilustrace s odstupem času ještě působivější, dokazují především ta díla, která mají pro poznání jejího života zásadní význam. Jsou to v roce 2003 vydané: část vlastního životopisu Antieva (editorka Jitka Bednářová) a o dva roky později vydaný Životopis Anny Pammrové, jehož autorkou je Alma Křemenová a editorem Petr Holman. Třetím pammrovským titulem ilustrovaným Pavlem Adamcem byl dlouho očekávaný soubor korespondence AP s rodinou Havlových, jehož editorem byl Ladislav Soldán.

Pro mne znamenají setkání s přítelem – ilustrátorem nad mými texty okamžiky z paměti nevytěsnitelné. Oba tituly – Klíč ze dna paměti a Utonulý mlýn – jejichž hodnotu Pavlova ruka a pero pozvedly na daleko vyšší úroveň, seznamují čtenáře nejen s dějem a lidskými osudy, ale též s charakterem a duchem krajiny mého domova. Přírodní motivy i konkrétní reálie tvoří přirozenou jednotu, dýchají osobním zaujetím autora, jeho poetickým vnímáním krajinných motivů – květin a zákrutů vodních toků. Stejně harmonicky působí kresby venkovské architektury – čisté linie prostých kostelíků i skromných kapliček. S díky jsem přijala Pavlovo přátelské gesto – v závěru obou drobných knížek uvedené drobné medailonky – jeho a můj. Tak je i před očima čtenářů stvrzeno naše přátelství.

Stejný pocit sounáležitosti jsem zažívala při vernisážích výstav – v roce 2002 byla v tišnovském Jamborově domě instalována série maleb Panoramata Tišnovska, v příjemném prostředí literární kavárny knihkupectví ACADEMIA se sešlo početné publikum na vernisáži velkoformátových ilustrací k Antievě, o dva roky později se vernisáž Pavlových maleb a kreseb konala v neobvyklém prostředí v Zatloukalově mlýně ve Veverské Bítýšce. Byla jsem poctěna autorovou výzvou, abych na těchto vernisážích promluvila.

Pro naše společenství byl velmi důležitý Pavlův podíl na výstavách pammrovských. První z nich Návrat Anny Pammrové (Tišnov 2000) byla dodatečně rozšířena souborem ilustrací k Antievě, který s celou expozicí putoval po řadě moravských měst. V roce 2010 (150. výročí narození Anny Pammrové) byla instalována v tišnovské galerii Diana výstava nazvaná Krajiny domova Anny Pammrové, kterou tvořily dva celky – série fotografií Milady Škárové, mapující život naší protagonistky od dětství až po poslední dny na Pammrově, druhý ucelený soubor, který tvořily velkoformátové kresby Pavla Adamce sledující prostředí, krajinu, města a jednotlivé architektonické celky, bez nichž by bylo vnímání života Anny Pammrové mnohem méně výrazné. Jestliže návštěvníci výstavy drželi v ruce nejpodrobnější pammrovské kalendárium, za jehož sestavení jsme Pavlovi dodnes zavázáni, měli možnost procházet se pomyslně prostřednictvím oněch křehkých, lehkými liniemi vedených kreseb

nejenom po jinošovských lesích nebo nádvoří náměšťského zámku, ale též po náměstí v Linci nebo po ulicích Vídně.

Působivé bylo i zcela neformální vyjádření autorova vztahu k Anně Pammrové v jednom z úvodních projevů k výstavě končící přednesem básně – jak jinak než o lese.

Uzavírám toto mnohomluvné a zároveň neobratné vyznání vzpomínkou na zářijové setkání v minulém roce, kdy jsme se sešli v Mahenově památníku. Pavel zde bez nadsázky básnický komentoval svoje kresby k mé knize Utonulý mlýn. Před plně soustředěným publikem zazněla slova nasycená oběma zdroji Pavlovy inspirace – poezií a výtvarným citěním. Pocítila jsem hlubokou radost. Večer jsem otevřela jednu z knih korespondence Otakara Březiny – shodou okolností vyšla zásluhou editora Petra Holmana, rovněž přítele Pavla i celého našeho okruhu – a našla pasáž z básníkovy dopisu Anně Pammrové, která mi na zpáteční cestě z Mahenovy ulice kmitala pouze v přibližné podobě hlavou. Nyní mohu citovat slovo od slova to, co vyjádřil básník z největších a adresoval bytosti, díky které jsme se s Pavlem Adamcem sešli na společné cestě. Na tomto místě směřuji Březinova slova bezprostředně k našemu příteli z nejbližších: “Mám za to, že není vyššího štěstí jako růsti vedle krásných, silných a dobrých lidí. Okamžiky deprese jsou v jejich přítomnosti jemné jako sladká únava...”

Les u Havlova (z knihy Almy Křemenové Anna Pammrová: Životopis)

KRAJINY BLÍZKÉHO DOMOVA ANNY PAMMROVÉ

Pasáže z knihy Jana Laciny Květnice a příroda Tišnovska

Nejen údolí Svratky, ale i dolina „prudké její sestry Loučky“ bývala územím tvůrčích, jen občas vstřícných a sdílných samotářů. Zhruba ve stejné době, kdy se Josef Uher uvelebil na břehu Svratky u Prudké a „počal se probírat ve svých nadějích o příštím životě“, tedy v posledních letech devatenáctého století, odešla do samoty – rovněž s nadějemi na klidný život v přírodě – Anna Pammrová. Tehdy již zralá a životem zraněná žena, pocházející z rodiny lesmistra na náměstřském panství u Jinošova, si k vybudování svého samotářského příbytku vybrala planinu nad hlubokým údolím Loučky kousek od Žďárce. Deset let nato si poblíž postavila své letní sídlo pražská rodina Havlova. Úplný útěk od lidí se tedy svérázně myslitelce a spisovatelce tvrdící, že „samota je svčenené víno pro duše silné“, přece jen nepodařil. Sem, do zapadlé chaloupky pak byly tři desítky let adresovány filozofující dopisy Otokara Březiny a jeho přítelkyně mu neméně zahloubané a vytříbeně odepisovala. Až do konce svého života v září roku 1945 zde žila nesmírně prostě, jak poutavě líčí v knihách Navštivte mne s podzimem a Zářivá samota Vlasta Urbánková.

„Trvale s hlinou ve styku ať slunno nebo šero. V jedné ruce motyku v druhé ruce pero.“ vyjádřila Anna Pammrová stručně ve verších svůj životní styl, který by mohli ba měli dnešní ekologičtí aktivisté dávat příkladem. Tou motykou okopávala záhony jahod a brambory, kromě nich ji k obživě stačila trocha chleba a mléka. Tím perem psala dopisy Březinovi, svoje úvahy a básně a také překlady spisů Theodora Lessinga. Německý pacifistický filozof ji tu jednou navštívil a ve své vzpomínce v knize Blumen ji přirovnal k pramáti Velledě – starogermánské věštkyni. Lessing zaznamenal i některé její výroky, jakoby vystřižené z ekologických spisů: „Neschvaluji vaše lži, vaši sentimentální lásku k zvířeti, ke květinám. Neznáte ji přírodu. Nechte květiny na pokoji. Také zvíře je krásné jen v divočině. Domácí zvíře je již právě tak špinavé a pudově zkažené jako člověk.“

„U mne je pravou kulturou urovnávatí přírodě cestu k snadnějšímu, dokonalejšímu tvoření“ - vzpomenete si na další charakteristický výrok „ženy s duší lesa“, tentokrát z jednoho z dopisů Otokaru Březinovi. A jdete se zvědavě podívat, jak to dnes s přírodou v údolí Loučky vypadá. Směle trasovaná železniční trať se z údolí Loučky odklání přes Libochůvku a Haldu. Anna Pammrová ještě mohla mít radost z vědomí, že supící parní lokomotivy nenaruší klid její samoty. Svou přítomností ji nestačili zranit ani chataři, neboť své víkendové příbytky rozmanitých tvarů rozhodili po zdejších stráních i dolinách až po její smrti. Naštěstí zde zůstalo pár místeček po chudých kozích pastvinách, kde se ve slunci ještě daří květinám a motýlům. Na jediném aru takové stráně třeba u Újezdu pak napočítáte i přes padesát druhů rostlin všech barev, mezi nimi i vaše oblíbence libozvučných jmen – pavinec, ožanku kalamandru, hvozdíček, marulku či dokonce piplu osmahlou. Teplomilné rostliny putují proti proudu řeky a vy sledujete jejich voňavé stopy. Krásný květnatý palouk najdete až nad starodávně vyhlížejícími Skryji. Tam

u samoty zvané Špilberk, vystrčené nad údolí jako orlí hnízdo, pásával ve svém poválečném dětství stádečko moravských koz bezrohých svérázný výtvarník M. S. Halas. Třebaže nikdy nebyl tak plachý a asketický jako Anna Pammrová, i on potvrzuje pravidlo, že osobité dílo se rodí v samotě nebo je někdejší samotou alespoň odkojeno.

* * * * *

A jedině, když jste sami se sebou nebo s bytostí nejbližší, můžete vejít až na skalnatou rozsochu Míchovce. Daleko široko jedině tam, nad údolím Křeptovského potoka, roste horská bylina měsíčnice – Lunaria, plachá a křehká květina milostná. Opatrně obcházíte její křehké porosty, v nichž nad listy tvaru srdce teď voní záplava jasně nafialovělých květů. Uchvátí vás to. A tak si vyhlédnete na mechem porostlém balvanu podnebeské lože, vyčkáte Lunu a bez zábran se necháte opájet... A rádi se určitě vrátíte i uprostřed zimy. Vlastně až tehdy, nejlépe v jasnou mrazivou noc, pochopíte, kde vzala Lunaria své jméno. Na suchých stvolech se nad sněhem stříbřitě lesknou její plody – elipsovitě šesulky neméně svítivé než mrazivá zimní Luna nad vámi. Dále od jejího oslnivého kotouče se v korunách starých javorů a buků třpytí hvězdy a vám připadá, že právě zdejší mohutné stromy nesou tíži celé nebeské klenby. Napjaté ticho jen občas poruší nezřetelné chřupnutí sněhu pod spárky srnce či pod tlapkou lišky, z dálky občas dolehne houknutí puštika či výra. Zdá se vám, že se rozezvučely tlumeným, ale vytrvalým cinkotem hvězdy s Lunou a s nimi i šesulky Lunarie. V samotě daleko od civilizace ve vás najednou splynou máje i zimy, dny i noci, květy i plody v jediný ohromující pocit. A nikoliv nad rušným údolím Loučky u Žďárce, ale v hloubi sýkořských lesů se ve vás ozvou březinovsky laděné verše samotářské myslitelky Anny Pammrové, verše, které vás až dosud mýjely:

„Krásno dne! Náhhero noci! Paprsku tvůrčí, Silo tajemná, v Tebe chci proměnit sebe.“

Knihu vydalo v roce 1999 nakladatelství SURSUM v Tišnově

KDYBY ŽILA, JISTĚ BYSTE SE SPŘÁTELILI

Píšeme neuvěřitelnému sedmdesátníkovi doc. Janu Lacinovi

Vážený pane docente,

v polovině října, kdy se letos opožděně začínal teprve jemně nadýchnutými barvami dotýkat stromů podzim, spěchala jsem v poledním čase z hořce vonícího sadu nikoli k plotně, ale k rádiu. Celý týden jsem poslouchala často se zatajeným dechem Vaše vzpomínkové vyprávění, které pro prestižní pořad Osudy na stanici Vltava připravil Váš dlouholetý spolupracovník a přítel, redaktor

brněnského rozhlasu Tomáš Sedláček. S ním jste ostatně natočil celou paletu rozhlasových pořadů o často neznámých krásách Vysočiny, velmi zajímavá byla i zastavení s básníky a malíři tak či onak spojenými s naší temnou řekou Svratkou. Ve zmiňovaných Osudech jste nás zavedl do míst svých profesních začátků, do „terénu“. Ten se pro Vás nestal jen pracovištěm, ale hájemstvím lesního bratrstva, ať už Vám otevíralo náruč na Slovensku, na severní Moravě nebo na Šumavě ozývající se tetřevím tokáním.

Vaše vyprávění plynulo jako ten lesní potok se spoustou ryb, které lovili holýma rukama venkovští kluci a Vy jste si mohl pochutnat na skvělé večeři. Zajiskřilo i několik úsměvných příhod – jámy pro výzkumné sondy kopal na jedné ze slovenských lokalit venkovský hrobař, objevila se i lesní víla Lesanka, u studánky poblíž Vašeho dočasného bydliště v dřevěné chatce umyla nádobí, když jste možná právě s tím hrobařem pracoval v lese. Nelze pominout ani způsob Vašeho vyjadřování – i ve zcela improvizovaném projevu zněla čistočistá, tak zřídka dnes slýchávaná řeč mateřská, vyprávění mělo barvu, spád a vtip. Když jsem po jedné z relací zamířila nikoli k plotně, ale opět na sad pod krvavě zbarvené škumpy, vnímala jsem všechny ty omamné podzimní vůně – hořce voněla vadnoucí tráva, listí z naší věkovité lípy i kůra starého smrku, jediného reprezentanta lesa mezi ovocnými stromy.

Opět je tu les a v něm malý domek se žlutou omítkou, s bílými šambránami kolem oken. I já jsem měla vzácnou příležitost být tu s Vámi při natáčení tišnovské televize, které mělo přiblížit divákům místa, kde prožila polovinu života, shodou okolností v první polovině minulého století, Anna Pammrová. Prošli jsme kolem torza původního dřevěného stavení, ve kterém žila i se svým synem jako na pustém ostrově, a sešli jsme po úzké pěšině na okraj hluboké rokle. Byl tenkrát vrcholný podzim, protější straně hořely vysokými plameny a na dně se na břehu Loučky rozložilo světlé stavení bývalého Šafránkova mlýna.

Hovořil jste hlavně Vy – třeba o nenápadné, už polosuché trávě, která náhle vstávala ve své plné letní kráse, nebo o přednostech smíšeného lesa, který stékal po protějších stránkách jako barevný vodopád. Potom jsme se vrátili k domku, jehož práh překročilo nemálo významných osobností, pro samotnou obyvatelku byl jistě nejvzácnějším hostem Otokar Březina. Dovedla jsem si představit, že malou verandou přicházíte na návštěvu i Vy. Kdyby žila, jistě byste se spřátelili. Měli jste přece tolik společného! Pro ni byl les jediným prostředím, ve kterém mohla žít. Pro Vás jako znalce a ochránce lesa se stala péče o něj nejen zaměstnáním, ale i životním osudem. Oba jste procházeli s úžasem loukami a pasekami, ona s tichou radostí, Vy nejen s obdivem, ale především vybaven odbornou znalostí. Skláněli jste se ke skromnému lučnímu kvítí, ze kterého jste mnohem později – v roce 2010 – svázal pomyslnou kytici, tu jste s díky položil pod její obraz na vernisáži výstavy v tišnovské Galerii Diana. Také obavy ze zhoubného vlivu civilizace na živou přírodu vás spojovaly, Vy dnes pokračujete v tomto duchu samozřejmě s nesrovnatelnou vědeckou erudicí.

Vzpomínám na řadu setkání v Mahenově památníku, na jednom z nich

jste zavedl posluchače do kraje, kde Anna Pammrová prožila dobu svého šťastného dětství. Její představy o budoucím životě se záhy proměnily v drsnou realitu. Ještě větší kontrast jste ve svém vyprávění zdůraznil – kdyby Anna žila, dočkala by se naplnění svých nejhorších obav - nedaleko od myslivny na Kozínku postavili atomovou elektrárnu v Dukovanech.

Fyzicky zdatnému jádru pammrovsého společenství jste vzorně připravil řadu nezapomenutelných putování po blízkém okolí Tišnova, o nichž pravidelně referovala v našem časopise dr. Milada Škárová.

Nebylo vzpomenuťo vše, čím jste přispěl k oživení odkazu Anny Pammrové a také k hlubšímu poznání přírody a krajiny našeho širšího domova.

V závěru narozeninového přání adresovaného nejmenované osobě jste v roce 2006 napsal: „Přiznám se, že i já mám z ročních období právě podzim nejraději – je to čas krásný, jitřivý a tvůrčí. Právě takový čas – a hodně dlouhý Vám od srdce přeji.“ Nebývá obvyklé přát adresátovi jeho vlastními slovy. Ale lépe právě Vám blahopřát by nedokázal ani básník.

Tak tedy – ať zažijete ještě mnoho krásných a tvůrčích podzimů! Tento zamyšlený a k srdci hovořící čas měla ráda též Anna Pammrová. Své nejmilejší přátele vybízela, aby ji navštívili s podzimem...

Za řadu přátel Anny Pammrové – Vlasta Urbánková

KRÁSNÝ, SVĚT JE KRÁSNÝ

Helena Pernicová

V podvečer v neděli 12. října vysílal Český rozhlas neobyčejný pořad – hodinové pásmo z veršů Jiřího Kuběny nazvané „Ráno na Olympu“, jehož autorkou byla Alena Blažejovská. Výběr básní čerpal z posledních dvou svazků Kuběnova souhrnného básnického díla a zahrnoval tedy autorovy básně z let 1989 – 2013. Výjimečnost a svátečnost chvíle spočívala především v možnosti vnímat Kuběnovy verše sluchem, ocenit jejich zvukovou kvalitu. Tomu výrazně napomohl výběr recitátora: brněnský divadelní herec Martin Dohnal stylem přednesu, dikcí a emotivitou dokonale souzněl s charakterem veršů a hlasovým projevem samotného básníka, jak jsme ho měli možnost poznat při našich setkáních s ním.

Zvolené pomalé tempo a pečlivá výslovnost každého slova a každé slabiky, vyznění délek samohlásek i barvy souhlásek činily z veršů prožitků jednoznačně hudební povahy. Zážitek ze setkání s poezií umocňoval obdiv k autorovým metaforám a nejrůznějším hříčkám a šíří tématického záběru. Mnoho básní je bilančních, motivy životních ohlédnutí, rekapitulace a přechodu z jedné formy v jinou jsou skutečně četné.

Řada básní je také věnována Bítovu, básníkovu Olympu z názvu pořadu i jednoho svazku díla. Na výroční schůzi v listopadu jsme společně poslouchali právě tyto básně a jednu z nich, „Pohled z okna Bítova“, zprostředkovávám i čtenářům Věstníku:

*Den Je Krásný, Svět Je Krásný,
Život Je Krásný –
Těhle Sádce: Ach Země!
Podobá Se Matce. A Život Básni.
Počaté Ze Mě.
Slunce Nade Mnou Dnes Právě Se Jasní,
Vzduch Čistí.
Svůj Chléb Tu Se Mnou Budete Zas Jísti, Noc Zaplane Temně,
Ale Ne Z nenávisti, Ne z Nenávisti,
Nýbrž Jemně, Jak Zrní, Jen Tak Z Ruky Vykřeše Hvězdy,
Život Je Tu, Život Nezakrní.
Ani Dnes, Ani Vezdy.
Tam Naproti Srny Za Tmy Přijdou Pít
K Druhému Břehu. Cítím už Jen Něhu –
Živote Můj, Ach Matko!
Bítove, Pohádko.
Hřbitove, Už Jen Nakrátko.
Sladko Je Žít.*

Z DALŠÍCH VERŠŮ JIŘÍHO KUBĚNY

CO PLATNO ČLOVĚKU

Tady Na Zemi Jsme Nepotkali
Žádný Nikoho, A Hned Se Vzdalovali
Každý Vlastní Cestou Jsme Se Dali,
Pod Nohama Šlěpěje, Jež Pálí.

Jenom Horký Písek Hvězd Jsme Přesýpali,
Ten Čas V Nás, Co Sama Sebe Šálí,
Každý Ve Svě Noci, Jak Ty Skály,
Které Marně Náruč Rozepialy

Až Do Nebe!
Vždyť Jsme Milovali
V Touze Po Druhu A Po Ovoci,

Ne Za Sebe Pěli Píseň Chvály,
Nejen Od Škody A Od Zlé Moci,
Až I Sebe Sama, Sebe Sama Nakonec Jsme Se Uvarovali.

(první část básně RÁNO NA OLYMPU)

Jeho Dílo Je Jak Povětrí
Jsou V Něm Deml, Březina I Nezval .
A Co Básník? Kde On Sám Svůj Gen Vzal?
Leckdo Má Dva Otce: On Hned Tři.

(ze sbírky MALÁ NOČNÍ HUDBA BÍTOVSKÉ KAŠNY)

NA MOJE DVEŘE, KDYŽ JSEM SPAL

Na Moje Dveře, Když Jsem Spal,
Jako By Někdo Zaklepal
Klepal Lehce, Jak Když Se Věřit Nechce, Budit Nechce,
Pojď Jen Dál,

Ted' O Půl Druhé,
Za Noci,
Klepal, Jako Když Ne On, Ale Já To Chci,
Ne Pro Sebe, Pro Ty Druhé, O Půl Druhé V Noci,

Kdo Ví, Co Chci, A Kdo Ví, Pro Koho To Chci,
Tam U Mých Dveří, Kdo Neviděl, Neuvěří,
Stojí Jen Ticho (Jež Se Šeří), Nečekal Jsem Ničí Příchod...

(Z první části básně ze sbírky MALÁ NOČNÍ HUDBA BÍTOVSKÉ KAŠNY)

CO SE UDÁLO

● **Mimořádná výstava.**

11. listopadu 2014 byla v Krajské galerii výtvarného umění ve Zlíně zahájena výstava dvou umělců, jejichž věhlas přesáhl hranice Moravy, která je spojuje vztahem doslova osudovým. Jakkoli je dílo Vítězslava Nezvala určováno jinou dobou, jinou filozofií a jinými a velmi rozmanitými uměleckými formami, má mnoho společného s Jiřím Kuběnou, druhým protagonistou výstavy. K prezentaci vybízelo především výtvarné dílo obou básníků, které je sice veřejnosti známo, ale souběžný pohled umožní návštěvníkům kromě jiného i výraznější pochopení toho, co mají oba umělci společného.

Jiří Kuběna chápe tento počín zlínské galerie jako velké zadostiučinění, poněvadž Nezval je jedním ze tří jeho nejvýznamnějších básnických vzorů vedle Březiny a Demla. Vnímavému čtenáři pak neunikne to nejpodstatnější, čím jsou oba výjimeční- úžasná básnická imaginace, bohatá obraznost, jiskřivost, lehkost i jemná melancholie pramenící z hloubi poetické duše. Fontána, z níž neustále proudí jas, třpyt a okouzlení životem. Výstava KUBĚNA a NEZVAL- obrazy, kresby a dokumenty potrvá ve Zlíně do 22. února 2015. Naleznete ji v Grafickém kabinetu.

● **Zastavte se ve vánočním čase v Předklášteří.**

Předzvěsti Vánoc bylo na konci listopadu zahájení tradiční adventní výstavy v Podhoráckém muzeu. Tentokrát zvolili autoři neobvyklé, ale velmi působivé téma - výročí začátku tzv. Velké války. V muzeu jsme získali následující komentář: „Výstava je první částí víceletého rozsáhlého projektu, který se zabývá působením 1. světové války na vojáky a jejich rodiny v zázemí z mnoha hledisek. Upozorňuje na to, jak lehce se může běžný život proměnit v čas strádání a bolesti, plný obav o holé přežití. Důraz je kladen na příběhy jednotlivých rodin na Tišnovsku i jinde. Za využití muzejních sbírkových předmětů, historických fotografií, rodinných kronik, vzpomínek a dopisnic se návštěvník vrací o sto let zpět na pozadí velkých dějinných událostí. Jeden z válečných příběhů se týká osudu rodiny Ranných.

PETRKOV OSIŘEL

Jana Pammrová

Letošní podzim přinesl nejednu citelnou a bolestnou ránu české kultuře – umění, hudbě, literatuře. V rozmezí pouhých tří týdnů se rodina, přátelé i veřejnost, kterou oslovilo dílo básníka a grafika Bohuslava Reynka, rozloučila s oběma jeho syny – Danielem a Jiřím. Rovněž jejich dílo se podepsalo nesmazatelnou stopou do českého kulturního prostředí. Daniel spolu s otcem tiskl grafiky a od 60. let se věnoval fotografování – vystavoval v řadě galerií a výstavních síní. Jiří přeložil do češtiny mnoho významných a zajímavých francouzských románů a povídek. Nutno říci, že jsou to překlady špičkové úrovně.

Tak jako básník Bohuslav Reynek a jeho žena, francouzská básnířka Suzanne Renaud, prošli i jejich synové těžkými životními etapami. Německá okupace znemožnila styk s rodinou ve Francii a totéž se opakovalo po roce 1948. Totalitní režim se podepsal na osudu rodičů i jejich synů. Přes všechna protivenství však Petrkov zůstal oporou, zázemím, domovem. Po roce 2000 byl častým hostem v Petrkově Aleš Palán, který pilně zaznamenával rozmluvy s oběma bratry a tak díky němu se můžeme stále setkávat se vzpomínkami na dětství, na rodiče, prarodiče i další příbuzné. Poznáváme životní názory jak Daniela, tak Jiřího a živé vyprávění, často úsměvné, svědčí o vůli překonávat překážky a vidět svět z té lepší stránky. V roce 2004 vyšla rozsáhlá kniha rozhovorů „*Kdo chodí tmami*“ - díky za ni.

Je téměř příznačné, že otec i synové odešli na konci babího léta: Bohuslav 28. září 1971, Daniel 23. září 2014 a Jiří 14. října 2014. O tajemném poutu mezi bratry vypovídá i datum jejich narození: Daniel 9. června 1928, Jiří 5. července 1929 – oba se narodili v La Tronche u Grenoble a odešli v Petrkově. Na poslední cestě je provázely kytice zářící červenými plody šípků – symbolu Petrкова.

Nechejme tiše zazníť několik veršů Bohuslava Reynka:

*Jsou cesty kamenů a květů,
v nich návrat – nevíme kam jdeme.
Jsou oči. Pohledy tmou němé.
Byli a nebyli, a jsme tu.*

Čekáme na poslední větu.

*Bratři Jiří a Daniel Reynkové 1. června 2002 při naší návštěvě v Petrkově
s Ing. Václavem Zábršou
(foto Milada Škárová)*

DOŠLO PO UZÁVĚRCE

Vzhledem k tomu, že uzávěrka tohoto čísla připadla na 15. listopad 2014, upozorníme pouze rámcově na dvě setkání, která se uskuteční do konce roku.

22. listopadu 2014 proběhne v Müllerově domě výroční setkání, na němž budeme seznámeni s okolnostmi a významem nálezů pěti dopisů Anny Pammrové v Doubravniku, s neobyčejně působivým pořadem Aleny Blažejovské, který připravila v souvislosti s vydáním posledních dvou svazků souhrnného díla Jiřího Kuběny, s mimořádným edičním počinem Petra Holmana – vydáním všech sbírek Otokara Březiny přeložených do latiny. S průběhem březinovského sympozia, ve kterém vystoupila dr. Škárová 19. září 2014 v Praze, budete seznámeni ve zvláštní příloze tohoto Věstníku.

13. prosince 2014 si s Pavlem Adamcem i jeho ženou Lídou zavzpomínáme na dlouhá léta naší spolupráce v souvislosti s jejich životními výročími. Předvánoční atmosféru zajistí esej o uměleckém i lidském profilu malíře a grafika Michala Rannému, s nímž nás seznámí Pavel Adamec, jeho spolužák a též žák jeho otce Emanuela Ranného, vícekrát na stránkách tohoto čísla připomínaného.

DOPORUČUJEME

Básník mého srdce

Dne 7. listopadu uplynulo 25 let od smrti velkého moravského básníka Jana Skácela, básníka nad jiné mi milého. Narodil se 7. února 1922 ve Vnorovech u Strážnice. Moravské Slovácko ovlivnilo celou jeho tvorbu. Měl blízko k tiché, zamyšlené lidové poezii. Básník Vilém Závada o něm napsal:

„Skácelova poezie se opírá o lidovou moudrost a staré jistoty: lásku, domov a řád přírody. Vyrůstá z tradičních hodnot, ze starých lidských hodnot, ze starých lidských ctností, zdůrazňuje čistotu a opravdovost ducha, dožaduje se mravnosti a podle ní hodnotí svět.“

Do tohoto čísla Věstníku jsem pro čtenáře vybral tři básně ze sbírky ODLÉVÁNÍ DO ZTRACENÉHO VOSKU, kterou v roce 1984 vydalo brněnské nakladatelství Blok.

Čtěte je, prosím, s láskou a pokorou, protože Jan Skácel verše s pokorou a láskou psal.

Verše psané na starý a nový způsob

Vlaštovko nesmíš nás vynechat
tak jako já se nesmím ptát
a marně marná slova ztrácet
jestli je pro mne dobrá dost
ta zem kde noc tak trpce voní

Pro její staré něžné rány
sám zraněný a rozedraný
musím se vyptávat sám sebe
jestli jsem dosti dobrý pro ni

Vlaštovko nesmíš nás vynechat
až na jaře se budeš vracet

Sonet o starých brněnských básnících

Vzpomínáme si na Mahena
a na Chaloupku Někdy vzbudí
nás ze sna teskný Těsnohlídek
němý a s kolmou ránou v hrudi

A osamělí po hospodách
sedáme vždycky dva a dva
Bochořák Klement bez sebe sám
a v Bellevue bez Kainara já

V jedenáct zavírají Sníh
padá a Mikulášek kráčí
ze široka a o holích

přes park a rovná času lem
A odpichuje dálku k hvězdám
berlami jako kružítkem

Modlitba za vodu

Ubývá míst kam chodívala pro vodu
starodávná milá
kde laně tišily žížeň kde žila rosnička
a poutníci skláněli se nad hladinou
aby se napili z dlaní

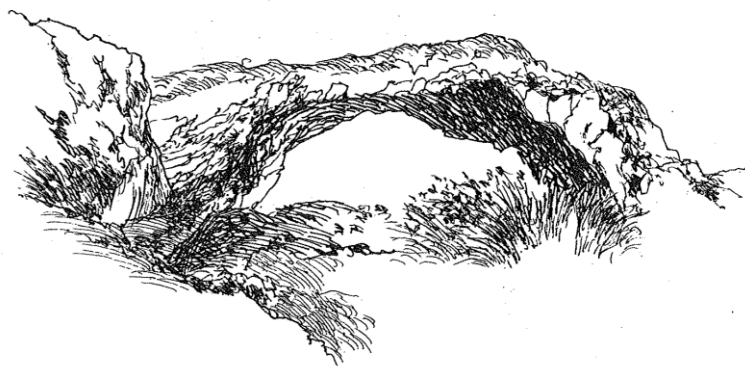
Voda si na to vzpomíná
voda je krásná
voda má
voda má rozpuštěné vlasy
chraňte tu vodu
nedejte aby osleplo prastaré zrcadlo hvězd

A přiveďte k té vodě koníčka
přiveďte koně vraného jak tma
voda je smutná
voda má
voda má rozcuchané vlasy
a kdo se na samé dno potopí
kdo potopí se k hvězdám pro prstýnek

Voda je zarmoucená vdova
voda má
voda má popelem posypané vlasy
voda si na nás stýská

Báseň *Modlitba za vodu* překrásně zhudebnil Jiří Pavlica a možná ji znáte v jeho podání za doprovodu cimbálové muziky Hradišťan.

Vlastimil Otáhal

Z drásovského kopečku (z knihy Vlasty Urbánkové Klíč ze dna paměti)

VÝZVA

Máte oblíbenou knihu?

Znáte verše, které vás oslovují v různých životních situacích? Četli jste moudrý výrok přesahující časové hranice?

Podělte se s námi, napište nám o nich! Stačí krátké upozornění v rozsahu 2 – 3 vět. Vaše typy budou použity v dalších číslech Věstníku jako krátké glosy našich čtenářů a členů Společnosti Anny Pammrové.

Kontakty: písemně na adresu Vlasta Urbánková, Drásov 190, PSČ 664 24, nebo na e-mailu dále uvedené.

Těšíme se na vaše příspěvky!

*Náš milý oslavenec, pan Stanislav Bělík s kyticí na výročním setkání členů
Společnosti Anny Pammrové v listopadu 2014*

*Toto číslo Věstníku provázejí kresby Pavla Adamce z knih Anny Pammrové
a Vlasty Urbánkové,
fotografie poskytla dr. Milada Škárová
fotografii oslavence pana Stanislava Bělíka pořídila Mgr. Helena Pernicová.*

Upozorňujeme, že příspěvky neprošly jazykovou ani pravopisnou korekturou.

**Děkujeme za dobrou spolupráci Městskému úřadu Tišnov, Muzeu města
Tišnova, Podhoráckému muzeu v Předklášteří a Knihkupectví paní Raškové
v Tišnově.
Společnost Anny Pammrové Tišnov**

Upozorňujeme na naše webové stránky s následující adresou
<http://annapammrova.unas.cz>

Kontaktní adresy:

Vlasta Urbánková, 664 24 Drásov 190

Vladimír Chalupa, email: vlado42@volny.cz

Jana Krytinářová, email: krytinarovaj@seznam.cz

Toto číslo připravily: Vlasta Urbánková a Helena Pernicová

Redakční úpravy textů: Vladimír Chalupa